INTERNET VA IJTIMOIY TARMOQLARNING BOLALAR TARBIYASIDAGI ROLI: RAQAMLI MUHITDA TARBIYANING PEDAGOGIK TRANSFORMATSIYASI

Shodmonov Diyorbek

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Pedagogika fakulteti

Pedagogika 1-24 guruh

Annotatsiya: Mazkur maqolada internet va ijtimoiy tarmoqlarning bolalar tarbiyasiga ta’siri zamonaviy pedagogik nuqtai nazardan tahlil qilinadi. Raqamli muhitning bola ongiga, axloqiy qarashlariga va ijtimoiy xulq-atvoriga ta’siri o‘rganilib, uning ijobiy va salbiy jihatlari yoritiladi. Maqolada an’anaviy tarbiya modelidan raqamli tarbiya modeliga o‘tish jarayoni “pedagogik transformatsiya” sifatida talqin etiladi. Shuningdek, ota-onalar va pedagoglar uchun raqamli muhitda samarali tarbiya olib borish bo‘yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so‘zlar: internet, ijtimoiy tarmoqlar, raqamli tarbiya, media savodxonlik, bola rivojlanishi, virtual muhit, pedagogik transformatsiya, axborot xavfsizligi

Abstract: This article analyzes the impact of the Internet and social networks on child education from a modern pedagogical perspective. The impact of the digital environment on the child's mind, moral views and social behavior is studied, and its positive and negative aspects are highlighted. The article interprets the process of transition from a traditional model of education to a digital model of education as a "pedagogical transformation". Also, practical recommendations for parents and educators on effective education in a digital environment are developed.

Keywords: internet, social networks, digital education, media literacy, child development, virtual environment, pedagogical transformation, information security

Аннотация: В данной статье анализируется влияние интернета и социальных сетей на образование детей с точки зрения современной педагогики. Изучается воздействие цифровой среды на умственную деятельность, моральные взгляды и социальное поведение ребенка, а также выделяются ее положительные и отрицательные аспекты. В статье процесс перехода от традиционной модели образования к цифровой модели рассматривается как «педагогическая трансформация». Также разработаны практические рекомендации для родителей и педагогов по эффективному образованию в цифровой среде.

Ключевые слова:: интернет, социальные сети, цифровое образование, медиаграмотность, развитие ребенка, виртуальная среда, педагогическая трансформация, информационная безопасность

Kirish: XXI asrda inson hayotiga internet va ijtimoiy tarmoqlar chuqur kirib keldi va bu jarayon tarbiya tizimiga ham bevosita ta’sir ko‘rsatmoqda. Endilikda bola nafaqat oila va maktab ta’sirida, balki global axborot maydonida ham shakllanmoqda. Bu esa tarbiya jarayonini yangi bosqichga olib chiqib, uni murakkab va ko‘p omilli tizimga aylantirdi.

An’anaviy pedagogikada bola tarbiyasining asosiy manbai oila va ta’lim muassasalari hisoblangan bo‘lsa, bugungi kunda internet ham kuchli “norasmiy tarbiyachi”ga aylanib bormoqda. Ijtimoiy tarmoqlar esa bolalarning dunyoqarashi, qiziqishlari va xulq-atvorini shakllantirishda muhim omilga aylangan.

Ushbu maqolaning maqsadi – internet va ijtimoiy tarmoqlarning bolalar

tarbiyasidagi rolini yangi pedagogik yondashuv asosida tahlil qilish hamda raqamli muhitda samarali tarbiya strategiyalarini ishlab chiqishdan iborat.

Metodlar: Tadqiqot jarayonida quyidagi metodlardan foydalanildi:

- Kontent tahlil metodi – ijtimoiy tarmoqlardagi bolalarga mo‘ljallangan kontentlar o‘rganildi
- Kuzatish metodi – bolalarning internetdan foydalanish odatlari kuzatildi
- Suhbat metodi – ota-onalar va o‘quvchilar bilan suhbatlar o‘tkazildi
- Tizimli tahlil metodi – raqamli muhitning tarbiyaviy ta’siri kompleks tarzda o‘rganildi

Shuningdek, zamonaviy pedagogika va media tadqiqotlar asosida umumiy xulosalar chiqarildi.

Natijalar**:** Tadqiqot natijalari internet va ijtimoiy tarmoqlarning bolalar tarbiyasiga ikki tomonlama ta’sir ko‘rsatishini aniqladi:

Ijobiy ta’sirlar:

1) Bilim olish imkoniyatining kengayishi

Internet orqali bolalar turli fanlar va ko‘nikmalarni mustaqil o‘rganish imkoniga ega bo‘lmoqda.

2) Ijodkorlik va o‘zini namoyon qilish

Ijtimoiy tarmoqlar bolalarga o‘z fikrlarini erkin ifoda etish imkonini beradi.

3) Global dunyoqarash shakllanishi

Turli madaniyatlar bilan tanishish orqali bolalarda keng fikrlash rivojlanadi.

Salbiy ta’sirlar:

1) Axborotning nazoratsizligi

Noto‘g‘ri va zararli kontent bolalarning ongiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi.

2) Vaqtni samarasiz sarflash

Ijtimoiy tarmoqlarga ortiqcha vaqt ajratish o‘qish va rivojlanishga to‘sqinlik qiladi.

3) Psixologik bog‘liqlik (qaramlik)

Internetga qaramlik bolalarda stress va ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi.

4) Axloqiy qadriyatlarga ta’sir

Ba’zi kontentlar bolalarda noto‘g‘ri qarashlarni shakllantirishi mumkin.

Muhokama: Natijalar shuni ko‘rsatadiki, internet va ijtimoiy tarmoqlarni to‘liq cheklash emas, balki ularni to‘g‘ri boshqarish muhim hisoblanadi. Zamonaviy pedagogika bu jarayonni “raqamli tarbiya” deb ataydi.

Bugungi kunda asosiy muammo – bolalarning internetdan foydalanishini nazorat qilish emas, balki ularni ongli foydalanishga o‘rgatishdir. Shu sababli quyidagi yondashuvlar taklif etiladi:

- Media savodxonlikni shakllantirish

Bolalarga to‘g‘ri va noto‘g‘ri axborotni ajratishni o‘rgatish

- Raqamli muhitda ota-ona nazorati

Lekin haddan tashqari nazorat emas, balki hamkorlik

- “Raqamli gigiyena”ni joriy etish

Internetdan foydalanish vaqtini me’yorlash

- Pedagogik integratsiya

Internetni ta’lim jarayoniga foydali vosita sifatida qo‘shish

Shuningdek, ota-onalar va o‘qituvchilar o‘zlari ham raqamli savodxon bo‘lishlari zarur.

Xulosa: Internet va ijtimoiy tarmoqlar zamonaviy bolalar tarbiyasining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ularning ta’siri murakkab va ko‘p qirrali bo‘lib, to‘g‘ri yo‘naltirilganda katta imkoniyatlar yaratadi, noto‘g‘ri foydalanilganda esa jiddiy muammolarni keltirib chiqaradi.

Shu bois, raqamli muhitni inkor etish emas, balki uni pedagogik jihatdan boshqarish muhim hisoblanadi. Bola tarbiyasida oila, maktab va raqamli muhit

o‘rtasida muvozanatni ta’minlash zamonaviy pedagogikaning asosiy vazifalaridan biridir.

Kelajakda samarali tarbiya modeli – bu an’anaviy qadriyatlar va zamonaviy texnologiyalar uyg‘unligiga asoslangan tizim bo‘lib, unda bola nafaqat bilimli, balki ongli va mas’uliyatli raqamli foydalanuvchi sifatida shakllanishi zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – T.: Ma’naviyat, 2008.
2.Zamonaviy pedagogika va media ta’lim bo‘yicha ilmiy maqolalar
3.Internet va raqamli texnologiyalar bo‘yicha tadqiqotlar
4.Pedagogika fanidan darsliklar